

լեզուն արդեն գրեթե լրիւ վերածուած է անգլերէնի: Հաղորդագրութիւնները, յայտարարութիւնները, ներքին թղթակցութիւնները, ժողովական ատենադրութիւնները, լրատու թերթիկները, նաև քարոզներն ու Ս. Գրային ընթերցուածները անգլերէն կը կատարուին, շատ քիչ բացառութեամբ: Գանատայի մէջ կացութիւնը յարաբերաբար մի քիչ լաւ է, սակայն հեռու չէ այդ տիւր օրը: Ափսոսալիս՝ պատկան իշխանութեանց անփոյթ տեղատուութիւնն է: Ճիշդ է, որ Հոսանքը խիստ ուժգին է: Վերջի վերջոյ, եթէ ժողովուրդը հայերէն չի գիտեր, ուրեմն չի գիտեր (ինչ որ ցոյց կու տայ, թէ վերջին բերդը արդէն վաղուց ինկեր է: ալ ինչի՞ մասին կը խօսինք, հարց պիտի տայ ընթերցողը): Սակայն նոյնիսկ այս պարագային կարելի է սրբազորողական ու լրացուցիչ միջոցներու դիմել, փոխանակ մենք մեր քայլերով ըն-

դառաջ երթալու պարտութեան: Կայ յօժարակամ ենթարկը-ւածութիւն, թոյլ տալ քշուիլ Հոսանքէն, ինչ որ կը պատահի ներկայիս, կայ նաև մաքառիլ «վերամբարձ ոտնահարութեամբ», ինչ որ պարտին ընել պատասխանատուները:

Ուրեմն, վերադառնանք մեր սկզբնական հարցին: Ո՞րն է հայ լեզուին վերջին բերդը:

Դարձեալ մէջբերելով Յով. Շիրազը, իր մէկ բանաստեղծութեան մէջ (զոր դժբախտաբար ձեռքի տակ չունիմ) նկարագրելով Հայ ժողովուրդի տանջալի պատմութիւնը, ան կը պատկերացնէ, թէ ինչպէս մեր բերդերը մի առ մի ինկան: Կարնոյ բերդը, Սասնոյ բերդը, Մշոյ բերդը, Կարսի բերդը, ... Միթէ չէ՞ որ պատմութիւնը կը կրկնուի, և այս անգամ «Հայ ազգի շունչ հայոց լեզուի» բերդերն են, որ կ'իյնան, մին միւսին ետեւէն, մեր մշուշապատ աչքերուն առջև: Ո՞վ են, ո՞ր են բերդապահները ...:

Ն. ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ

ԱՍԱՅՈՒԱՅՔ

Աստուծոյ աւելի հաճելի է փոքր գործ մը՝ մեծ սիրով կատարելը, քան մեծ գործ մը՝ քիչ սիրով:

Առաքինութիւնը ո՛չ թէ կիրքերու բացակայութիւնն է, այլ զանոնք կառավարելը:

Մէրը առատաձեռն է. կու տայ իր բոլոր ունեցածը, նուիրին չի նայիր՝ այլ անոր, որուն կը նուիրէ:

Վիճաբանութիւններու մէջ երբ կիրք մտնէ, ճշմարտութիւնը գլուխը կ'առնէ կ'երթայ:

Առաջի՜նը եղիր երբ հարկաւոր է լսել, եւ վերջի՜նը եղիր, երբ հարկաւոր է խօսիլ:

Ագահը կը դիզէ քրտինքով, եւ դիզածը ուրիշին կը թողու տանջանքով:

Եսասիրութիւնը՝ է բարեկամութեան համար թոյն, եւ իրար սեղմող երկու ձեռքերը բաժնող սուր:

Սուրի բացած վերքը կ'առողջանայ, լեզուի բացած վերքը չի գոցուիր:

Քաղաքավարութեան մէջ նախընտրելի է չափը անցնել քան պակսեցնել:

Վա՛յ անոր, որուն յանցանքը յայտնի է շատերուն: Լաւ է աչքդ ելլէ, քան անունդ:

Վարդուխին մինչեւ որ զարդարուի՝ ժամը (եկեղեցին) վերջացած կ'ըլլայ: